

PDF Compressor Free Version

Энхсэдэл

Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!

○ Нам улуунун хаһыата ○

1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ

2009 с. Ахсынны

9

күнэ Сэрэдэ № 150 (10282)

1996, 2005 сылларга республика бастын хаһыата

Улуус баһылыгын мунһабыттан бэлиэтэһиннэр

Ис дыала отделын начальнига В.И. Николаев иһитиннэрибитинэн Пермь куоракка буолбут элбэх киһи өлүүлээх баһаарынан сибээстэн ааспыт бэтинсэзэ пиротехниканы тимири дьаһыктарга харайар, элбэх киһи мустар сиригэр пиротехниканы уматыһыны бобор туһунан бирикээс кэлбит.

Ахсынны 3 күнүгэр Нам с. чааһынай гараж умайбыт, ононо 1 массыына уокка былдыаммыт. Баһаарынай сулууспа Саҥа дылыга диэри сэрэтэр үлэнэн дьарыктанар.

Ахсынны 8 күнүгэр Дьокуускайга РФ генеральной прокуратуратыттан бэрэбиэркэ кэлэр, чугас удуустары тахсан көрөр бадалахтар, Нам улуунугар кэллэрэ сабадаланар. Бу бэрэбиэркэнэн сибээстэн ОГПН содбоктары көрбүт. Оҕо приюта таас тутуу буолуохтаах, тутта тахсар телефон сибээһэ суох. Кырдыаастар дьыалларын эмиэ онук телефон сибээһэ суох.

Пермьтэ буолбут баһаарынан сибээстэн Саҥа дьылаады тэрээһиннэри күөскэ бэрэбиэркэ-калбиргэ бирикээс кэлбит, пиротехниканы бобор туһунан да бирикээс кэлиэн сөп. Планеркага тустаах салайааччыларга Саҥа дьылаады тэрээһиннэрдээх тэрилтэлэргэ пиротехниканы туттаргы аһыктарга, оттон ОГПН начальнига Н.А. Парников ытыллыбыт үлэ туһунан ах-

сынны 25 күнүгэр диэри отчуоттууртар соруудахтанын. Улуус баһылыгын солбуйааччы А.И. Егоровка элбэх киһи мустар сиригэр тэрээһиннэри аһыктарга миэрэ ыларгытар соруудахтанын.

Ахсынны 7-15 күннэрин устата нэһиликтэр баһылыктарын отчуота буолар.

Роспотребнадзор кылаабынай бырааһа Л.И. Ильина иһитиннэрибитинэн РФ правительствотын ыам ыйын 18 күнүнээҕи 423 №-дээх уураадынан оҕолору опекаҕа, попечительствоҕа ылар дьон Роспотребнадзортон көнүл ылааллар. Бу уураах быһытынан опекаҕа ылар дьон дьыалларын усулуобуйата көрүллэр. Сибиинньэ грибин утары 570 вакцина дьонго бэрэбиллээ. Оҕо приюттарга оҕо олохторунга усулуобуйа суох, ол эбэтэр утуулар хоско +14, прачечнайга +8 кыраадыс. Билигин манна 12 оҕо олохтор. Приют боппуруоһугар улуус баһылыгын таһымыгар мунһах ытыллар буолла. Салгыы Лена Ильинична санитарнай ырааһырды мөлтөбүн туһунан эттэ. Дьон бөх хомуллубатын туһунан тылынан үнсэр, оттон Роспотребнадзор суругунан сайабырыанньа киирдэһин эрэ бэрэбиэркэлээн миэрэ ылар бырааптаах.

Улуус кылаабынай бырааһа Л.А. Слепцов армияҕа барыахтаах 200 оҕо медкөрүүнү барытын

туһунан эттэ, балартан 168-һа көрүүнү баран бүппүт, ол түмүгэр 36 ыччат армияҕа барбыт. Дирингэтиллибит медкөрүү түмүктэммит. ОРВИ үрдүүх чинчилээх, ол эбэтэр өрөбүл күннэргэ 6-7 ыалдыбыт оҕоҕо суһал көмөҕө наадыбыттар.

Оскуолалар лицензияларыгар саамай улахан ыарахаттары саха-французскай лицей уонна оскуола-саад көрсүбүттэр. Ол эбэтэр оскуола-саадка икки тэрилтэ холбоһон олохтор, манньк түбэлтэвэ оҕо ахсаана 50-тан элбээ суохтаах, онтон саха-французскай лицейгэ хас да объект баар. Сорох нэһиликтэр дьаһалталара кыһынгы кэмгэ детсадка оҕону хоннорор туһунан дьаһал таһаараллар. ОГПН начальнига Н.А. Парников быһаарытыннан өскөтүн нэһиликтэ баһаарынай чаас баар буоллаһына оҕолор түүн детсадка хоннорор сөп. Ол гынан баран хоннорортон туттуноохха наада диэн планеркага этилиннэ, түүн баһаар буолар түбэлтэтигэр элбэх оҕону икки иитээчи кыайан таһырдыа таһаарбат.

Планеркаҕа сорох үөрэнээччилэргэ аһылыктарыгар төрөспүттэрэ эбии төлөөн атыгтардааһар үчүгэйдик аһыыллара этилиннэ. Биэр оҕоҕо итии аһылыкка күннэ 10 солк. көрүллэр. Дьингэр итии аһылыгынан кыаммат араҥа хааччылыахтаах эбит, ол гынан баран нэһиликтэн 90%-на кыаммат араҥа киирсэринэн оҕо барыта аһыр.

Эһиилгиттэн оҕо сынныаланар үп көрүллүбэт, онон бу боппуруоһу улуус сэбиэтин сессиятыгар дьүүллэһэн оҕо сынныаланар үбү көрөр туһунан этилиннэ.

В. РЫКУНОВА

Ас-үөл халлаантан түспэт

ХАНТАН ХАҤААНАР ОРДУГУЙ?

Бий саҥатыгар, буоларын курдук, хамнаһы, пенсияны уо.да. араас төлөбүрдэри аахсан ыйдаады аспытын-үөлбүтүн хаһаанар үгэстээхпит. Оноуоха саамай элбэх ороскуоту эрийэр ахсынны ыйыт сааланна. Кэнники сылларга нэһиликтитигэр утуу-субуу саҥа маҥаһынар аһыланнар бөрт тэтинээхтик үлэлэрин саҥалаатылар. Олортон бу күннэргэ кэккэ маҥаһынарга сылдьан, бырааһыннык саҥаланын иннинэ, сүрүн бородуукталар сыаналарын үөрэттибит.

Бастакынан, килэйбит-халайбыт сизеркилэ сирэйинэн кылаппаччыа оонньоон атыылаһааччылар болдомтолорун ыраахтан ыгырар-угуйар «Секо» маҥаһынна киирээбит. Манна бородуукта эгэлгэтэ аһыах эрээри, натуральной сок диэн ааттыыр утахпыт, кетчуп, майонез араастара, кыра упаковкалаах кэмпиэт, бэчинньэ баар буолааччы. Итиэннэ Гормолзавод үүт астары атыыланар. Маҥаһын төһө да дьобуһун иһин мини-маркет тутулуан оһоһуллубут буолан, бородууктаны бэйэ тутан-хабан көрөн атыылаһара табыгастаах. Манна кэккэ табаардары кууһунан атыылыллар эбит. Холбура, үрдүк суортаах Алтай бурдуга 50 кг — 925 солк., 10 кг — 190, 5 кг — 100 солк., саахар 25 кг — 837, «Экстра» макарон 5 кг — 180 солк., 3 кг — 115 солк. Мас арыыта 1 л — 48-52 солк.

Иккинэн, «Радуга» сылдыабыт. Бу бүтүн улуус дьонго таптаан, сөбүлээн сылдыар маҥаһына диэтэхпинэ сыһыам суоҕа. Кэнээннэр да, уочарат олох аһыаабыт. Манна өрүү сибээһэй ас-үөл баар, итиэннэ кууһунан эмиэ атыылыллар. Ол курдук, мас арыыта — 44-54 солк. саахар — 34, куурусса бууга — 74 солк. сымыыт — 4,8-5 солк., бурдук 2 кг — 44, үүт — 38-39, рис — 41, чөчөгөй — 58, буспут халбаһы — 130 солк., ыһаммыт — 150 солк.

Үсүнүнэн, Чернышевскай уулуссаҕа турар «Нива+» саҥа аһылыбыт маҥаһынна киирээбит. Бу «Нива» маҥаһын филиала, сыаналара биэр, уратыта диэн быдан кизн-куон уонна уочарата суох. Манна кууһунан атыылаабаттар. Ол гынан баран, сүрүн бородуукталар сыаналарын тэннээн көрүүххэ. Мас арыыта — 48-54 солк. саахар — 37, куурусса бууга — 73, бурдук 1 кг — 25, макарон — 17 солк., ынах арыыта — 175 солк. Бу маҥаһын

биэр уратыта, манна гигиеническэй табаар, косметика арааһа элбэх эбит.

Төрдүһүнэн, «Энселли-Опт» кууһунан атыылыыр маҥаһынна бардыбыт. Кириээт, бородуукта аһыаһын бэлиэтээтибит. Итиэннэ кууһунан буолла да, бородуукта сыаната биллэрдик чэпчэки буолуохтаах диэн кэлбиппит баара, көннөрү маҥаһынар кытта тэн, сорох түгэнгэ ыарахан. Интэриэскэ холбурдаахтаах: саахар 50 кг — 1145, 25 кг — 887, 10 кг — 388 солк., мас арыыта 3 л — 145, 1 л — 46, 0,8 л — 40, 1,8 л — 90 солк., бурдук 1 кг — 18,30-19,50-20,50 солк. диэри. Рис 700 г — 34, 1,5 кг — 78, гречка 700 г — 19, 800 г — 23, 1,5 кг — 41 солк. Буспут халбаһы 130-136 солк. диэри, ыһаммыттар — 155-178 солк. Эт кэнсиэрбэтэ 40-72 солк., сибиинньэ — 62-66 солк. «Масло мякое» (маргарин) — 36-60 солк., макароннар «Маяк» 500 г — 20,50, 2 кг — 78, 5 кг — 175 солк., «Экстра» 450 г — 16,50 солк. Тус бэйэм маҥаһын турар сирин ыраарыратыым. Манньк сыанаҕа нэһиликтит кини маҥаһыннартыттан да бородуукталаныахха сөп. Оттон маҥаһын туталыгар олорооччуларга, биллэн турар, табыгастаах. Килиэбиттэн саҥалаан, сымыыт, майонез оҕуруот аһын арааһа атыыланар. Онон кууһунан буолбакка, күннээҕи бородууктаны хото атыылаһарга сөптөөх маҥаһын эбит.

Бэсиннэн, Аммосов уулуссатыгар турар «Чолбон» маҥаһынна «Гранд+» ХЭТ кууһунан атыылыыр маҥаһыныгар сырыттыбыт. Туохханнык бородууктаны, төһө сыанаҕа атыылылларын билсэн баран, чаччы кууһунан маҥаһынна маарынаттыбыт. Холбура, бурдук 2 кг — 42, 10 кг — 190, 25 кг — 450, 50 кг — 875 солк. саахар 50 кг — 1700, 25 кг — 860, 15 кг — 567 солк. мас арыыта — 44 солк., сиир арыы 250 г «Луговое» — 15,50, 500 г «Махеев «Нежный» — 30 солк. макарон 400 г — 16,50, 3 кг — 115 солк. эт кэнсиэрбэтэ 21 солк. 95 солк. диэри. Куурусса бууга 1 кг 72 солк., үүт — 36 солк. ыһаммыт халбаһы 108-135 солк., буспут 114-118 солк. диэри. Онон бородуукта эгэлгэтин, арааһын сыаналаах буолаахха, чугасты, сөбүгэр сыаналаах бу «Гранд+» маҥаһыны ааттыахха сөп эбит.

Тэҥнээн көрдө Л. УВАРОВСКАЯ

Алдьархай ааннаабатын түһүгэр

СУОСТААХ СЭРЭТИИ

Бэтинсэттэн субюта буолар түүнүгэр, ахсынны 5 күнүгэр, Пермь куоракка дойдуну бүттүүнүн долгуптат иэдээннээх баһаар 112 киһи олоһун былдыаата. РФ Президентэ Дмитрий Медведев анал ыйааһынан 2009 с. ахсынны 7 күнэ Россия бүттүүнүн үрдүнэн кутурван күнүнэн биллэрилиннэ. Ити күн дойду территориятын үрдүнэн государственнай былаахтар санньыстылар, телерадиокомпаниялар уонна культура тэрилтэлэрэ дьону сэргэхситэр биэриилэрин уонна дьаһалларын тохтоттулар.

Саҥа дьыл буолаары турдаһына, Пермь куорат «Хромая лощадь» түүнүгү кулуубугар бу алдьархайдаах баһаар кулууп иһигэр фейерверк ытыгыттан турбута быһаарылынна. Төһө да сорууан уоттааһын сибикитэ суоһун үрдүнэн бу дьаһалы тэрийбит дьоннорго холобунай дьыала тэриллээргэ быһаарылынна. ИБМ министрэ С. Шойгу иһитиннэрибитинэн кулууп салалтата баһаартан сэрэхтээх буолууга болдомтоһун отой уурбатах. Ол курдук, сьл устатыгар икки төгүл сэрэтиллибиттэр, икки төгүл ыстарааптаммыттар, ол гынан баран ыйылыбыт итэҕэһи-быһаһаһы баһаар буолуор диэри туораппатахтар. Фейервери уматан көччүйүү курдук кутталлаах дьаһаллары дьыэлэр уонна тутуулар истэригэр ыһыппат туһунан дойду үрдүкү салалтата анал дьаһалы таһаарда. Ити Саҥа дьыл буолаары турдаһына, саамай сөптөөх быһаарыны дьыаһа сөп. Билигин үбүлүөй, сыбаайба, араас бырааһыннык барыта фейерверк доһуһоллаах ытыллар буолбута барыбытыгар биллэр. Онон бу иэдээннээх түбэлтэнэн сибээстэн ким барыта сэрэхтээх буоларыгар саамай сөптөөх дьаһал ылылынна.

Пермь куоратын түүнүгү кулуубугар ытыллыбыт тэрээһиннэ 234 биллээт тарфатыллыбыт. Ону таһынан бу кулууп кафеһыгар үлэлиир үлэһиттэр, биэчэри ытарга ыгырыллыбыт дьоннор бааллар биллэр. Онон бу тэрээһингэ төһө киһи баһаар буолар кэмигэр баара кыайан быһаарылла илик. Үөһэ ахтыллыбытын курдук ахсынны 8 күнүнээҕи туругунан 113 киһи олоһо быһына, 100-тэн таһа киһи Пермь, Челябинскай, Москва, Санкт-Петербург балыһаларыгар ытылынылар. Ол эрээри доруоһу уонна социальнай сайдыы министрэ Татьяна Голикова этэринэн ордук ыарахан туруктаахтар үгүстэр. Тыһнар органнарын 50%-тан ордуга эмсэвэлээбиттэр, эттэрин тириетэ 75-85%-на умайыттар кытта бааллар. Онон баһаар сиэртибэтин ахсаана өссө да эбиллэ туруон сөп эбит. Дойдуну долгуптат бу баһаар түбэлтэтэ барыбытын дьыксиннэрэр, баһаартан сэрэхтээх буоларытын өйдөтөр.

Бэчээккэ бэлэмнээтэ Григорий ЭВЕРСТОВ

СТУДЕННАР — ТАБАҔЫ УТАРЫ

Намнаабы педколледжка сэтинны 16-26 кк. табахтааһыны утары декада ытытылына. Манна табағы утарар бэсиздэлэр, кураторскай чаастар буоллулар. Ол иһинэн түмүктүү тэрээһиннэн сэтинны 26 к. «Брось сигарету — выбери здоровье» диэн научнай-практической конференция ытытылына. Манна 18 студент табахтааһыны утары ис хоһононох дакылааттары аахтылар. Бастын аһааччыларынан Слепцова Мотя (ЗФ), Никанорова Күннэй (4а), Варламов Семен (3и) буоллулар. Дакылааттарга ахтыллыбытын кэнники 10 сылга Россияга ыччатар табахтааһынна икки төгүл улааппыт. Колледжка 2006 с. ытыллыбыт анкетирование түмүгүнэн студенттар 41% табахтыыр эбит. Онон 2009 с. — 52%. Манан көрдөххө, табахтааһын 11% улааппыт. Конференция күн медицинскэй наука доктора, профессор К.Г. Башарин кэргэнинэн, филология наукатын доктора, СГУ саха литературатын кафедратын профессора Зоя Константиновнаһын кэлэн ыалдыттаатылар. Карл Георгиевич олус интэриэһинэй лекция аахта.

Конференция түмүгүнэн социальнай-психологической сулууспа, студпрофком, иитэр үлэһэ отдел табахтааһыны утары араас хайыскалаах үлэлэри ытарга быһаарынылар. Үлэ биэр саҥа хайысхатынан студпрофком «Орион» диэн кулууп тэрииммитэ буолла. Бу кулууп табахтан акаастаныан баһарар студенттары кытта үлэлээр сыаллаах тэрилиннэ.

М. ПЛАТОНОВА, НПК музейын үлэһитэ

ОЛОХТОН ХААЛЫМА!

«Энселли» хаһыакка сибээс отделениеларынан, общественной сурутааччыларынан 2010 сыл бастакы аһарыгар сурутуу ытытылар.

2010 сыл бастакы аһарыгар сурутуу 6 ыйга — 300 солк., 3 ыйга — 150 солк., 1 ыйга — 50 солк.

Хаһыат индексэтэ — 54889, нэдиэлэвэ иккитэ тахсар.

СУРУТУУ - 2010

Дьэ кэргэн-олох төрдө БАСТЫН ДЬИЭ КЭРГЭТТЭР

Сахабыт сиригэр дьэ кэргэн, ийэ, аҕа оруола, чөл олох республика политикатыгар сүрүн приоритетынан буолар. Дьэ кэргэн апаратытыта үрдүүрүгэр былааннаах үлэ ытыллар. Билигин Саха сиригэр 900-тэн тахса Герой-ийэ баар, 1993 сылтан президент ыйаабынан олохтоммут «Ийэ» үрдүкү махтал бэлиэтинэн 200 ийэ, 27 активист дьахтар Софья Сидорова бочуоттаах бэлиэтинэн наҕараадаламмыттар. Ийэ капиталы олохтоммутун кэннэ дьахталлар төрүүллэр элбээбит, быйыл 9 ый түмүгүнэн былырыннытааҕар 325 оҕо эбиллибит.

Сэттинньи 26-27 күннэригэр Дьокуускай куоракка «Үлэ уонна доруобуйа» девизтээх республикатааҕы фестивалга 10 дьэ кэргэн кыттыыны ылла. Бу сылы быһа республикатааҕы ытыллыбыт «Эдэр дьэ кэргэн», «Тыа сирин дьэ кэргэн», «Куорат дьэ кэргэн», «Студент дьэ кэргэн», «Спортивный дьэ кэргэн» ааттар кыайылаахтара кэлэн кизин программалаах араас тэрээһиннэргэ кытыннылар. Бастакы күн дьэ кэргэн комитетын актовай саалатыгар пресс-конференция бастын ыаллар санааларын атагастылар. Ил Түмүгүн дьэ кэргэн, оҕо, физкультура комитетын председателэ, депутат Александр Подолов уонна Елена Алексеева бопшуростарга эпииэттэтиллэр, сүбэ-ама биэрдилэр. Арчы дьэ кэргэн литературнай альманах «Далбар Хотун-дьэ кэргэн алгыстаах аргыһа» туруорууну көрдүлэр, национальной художественной музейга сырыттылар, Хомус музейыгар сылдьан «Якутия» диэн 5 тыһ. солк. историко-культурнай атлас бэлэх туттулар. Куль-

турнай программаҕа «Риголетто» операҕа, «Мещане», «Лощина» спектаклларга босхо сырыттылар. Биһиги республикабытыгар 1998 сылтан «Сыл дьэ кэргэн» диэн фестиваль ытыллар. Онно билиги улууспуттан 1999 с. «Тыа сирин дьэ кэргэн» номинацияны Хатырык нэһилиэгиттэн Тамара, Валентин Васильевтар, 1994 с. оннук номинацияны Хатырык нэһилиэгиттэн Мария, Петр Прокопьевтар ытыллылар.

Быйыл биһиги улууспут Никольскай нэһилиэгин 3 оҕолоох эдэр ыала, «Спортивный дьэ кэргэн» номинация кыайылаахтара Ньургустан, Надежда Эверстовтар уонна Хатырык нэһилиэгиттэн «Туйаарыма Куо-2007» кыайылааҕа, «Вице-Мисс Якутия-2007» Виолетта Куличкина, Вадим Семеновтар «Студенческой дьэ кэргэн» күрэххэ кыайаннар президент бириэмийэтин ылар чиэскэ тигистилэр.

Суорун Омоллоон аатынан государственной опера уонна балет театрыгар Ийэ күнүгэр аналаах үөрүүлээх биэчэргэ вице-президент Е.И. Михайловаҕа биһиги улууспуттан 7 оҕолоох Сивцевтэр ыал ийэтигэр Марианнаҕа «Күн-күбэй ийэ» бэлиэ уонна 50 сыл биэргэ олохтот, 4 оҕолоох Вера Николаевна уонна Иван Иванович Сивцевтэргэ президент махтала үөрүүлээх быһыыга туттарылынна. Сивцевтэр оҕолоро бары үрдүк үөрэхтээх үлэһиттэр: кыыстары Мария сибээс управлениетын отделин начальнига, Наталья детсад музыкальной салайааччыта, уоллара Иван музыка үрдүкү оскуолатын преподавателэ, кыыстары Вера Ивановна Сидорова тас сыһыаннаһылар министрволарыгар үлэли сылдьар.

Үөрүүлээх тэрээһингэ кыттыбыт дьэ кэргэттэр көмөлөрүн иһин Никольскай баһылыгар Дмитрий Шелковниковка, Хатырык баһылыгар Алексей Пинигингэ, Никольскайдааҕы детсад коллективыгар уонна дьэ кэргэн отделин салайааччытыгар Татьяна Степановаҕа махталларын тиэрдэллэр.

Сэттинньи 25 күнүгэр «Бириһийбит Россия» Хатырыктааҕы аҕабыт уопсай мунньаҕа буолла. Манна улуус сэбиэтин председателэ А.Х. Христофоров, тыа хаһаайыстыбатын управлениетын начальнигы солбуйааччы Е.Е. Гоголев кыттыыны ылылар. Информационнай Иван Попов оҕордо. Ол курдук нэһилиэккэ 130, ол иһигэр 36 эдэр киһи, партия чилиэнэ баарыттан бары сыллааҕы усунуостарын биэрибиттэр. 2010 с. кулун тутарга олохтоох муниципальной террилли депутатка быыбарыгар партия испиһигэр Остүөлбаа 9, Хатырык быыбардыыр учаастагар 8, барыта 17 кандидат кирибит, онон кистэлэн куоластааһынна партия 66 чилиэнттэн депутакка 15 кандидаты талылар. Нэһилиэк баһылыга А. Пинигин: «Бу испиһиэхкэ кирибит дьон бары нэһилиэк туһугар үлэли-хамсыы сылдьар дьон, мин уонна дьаһалта эрэнэр дьонно, онон быыбарданнахтарына нэһилиэк туһугар өссө да куустарын харыстаабакка үлэлиэхтэр», - диин эттэ.

Бу күн Хатырыкка инбэлииттэр декадаларын чэрчитинэн былааннамытын хоту нэһилиэктэр: Түбэ, Модут, Хатырык инбэлииттэрин холбоһуктаах тэрээһиннэрэ буолуохтааҕын, Модут, Түбэ дьаһалталара транспортын хааччыбаталарынан кэлбэттиллэр. Хатырыктааҕы инбэлииттэр түмсүүлэрин

2009 сыл — Россияҕа Ыччат сыла

ХАТЫРЫККА ТҮМҮКТЭНИЭБЭ

председателэ М. Соловьева дьонун итии чэйдээх төгүрүк остуула мунньан, улуустааҕы инбэлииттэр обществоларын

инбэлииттэри куруук өйүүрү бэлиэтэннэ. * * *

Хатырык нэһилиэгин олохтооҕо, СР тыа хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, 20-с үйэ «Сахадаспорт» ат спордугар лауреата Юрий Григорьевич уонна Феврония Николаевна Титовтар бу дьыл ахсынньы 19 күнүгэр холбоспуттара 60 сыла туолар. Киинлэри Дьокуускай куорат ЗАГС-гар чиэстээри ыгырдылар. * * *

Хатырыкка Ыччат сылын түмүктээһин программата бигэргэнэн ахсынньы 19 күнүгэр М.К. Аммосов аатынан государственност музейыгар буолуоҕа. * * *

АТС монтера Н. Порогов нэһилиэккэ урут сибээскэ үлэлээбит дьон ааттарын үйэтиттэр сыалтан биер үчүгэй үөрэнэччигэ аймахтара үөрэх сылын түмүгүнэн бириэмийэ босхо интернет киллэртэргэ быһаары ылыммыттарын эттэ. * * *

Ахсынньы 4 күнүгэр Хатырык нэһилиэгэр баһаарынай чаас тэриллиттэ 10 сыллаах үөрүүлээх тэрээһинэ олохтоох «Сайдам» сыннаалан киинигэр ытылынна. А. КУЛИЧКИНА

пенсия кээмэйэ эмиэ 7173 солк. 60 харчы буолар, биер төрөспүтүн сүтэрбит оҕо — 3586 солк., социальная пенсия ылар дьахтар 60 сааһыгар, эр киһи 65 сааһыгар үлэ ыстааһа суох дьонно пенсияларын кээмэйэ 3586 солк. 80 харчы, инбэлииттэргэ степеннэринэн арааран, 1 ст. инбэлиит пенсиятын кээмэйэ 3048 солк. 78 харчы, 2-с ст. инбэлииткэ — 3586 солк. 80 харчы, 3-с ст. инбэлииткэ 7173 солк. пенсия төлөнөр.

«ЫЙЫТ — ХОРУЙДУУБУТ» Тел. 41-3-32, 41-4-96

Нам с. олохтооҕо Н.И. Иванова: — Бу ыйтан пенсия үрдүүрүгэр социальная пенсияҕа, холобура, сүтүктээхтэргэ (по потере кормильца) эбилли көрүллэр дуо?

Пенсионнай управление пенсияны ааҕар-төлүүр отделин салайааччыта Л.А. Сивцева:

— 2009 с. муус устар 28 күнүгэр 72 №-дээх федеральной сокуонна олоҕуран, бу дьыл ахсынньы 1 күнүттэн үлэ пенсиятын базовай чааһа 1,314 төгүл үрдээтэ. Онно олоҕуран государственной пенсия төлбүрдэрин кээмэйэ тэнгэ үрдүүр. Ол эбэтэр социальная пенсия ылар инбэлиит оҕо пенсиятын кээмэйэ 7173 солк. 60 харчы, төрөспүттэрин иккиэннэрин сүтэрбит оҕо

Хайдах олохтооҕу ыаллар?

САРСЫНҢЫГА ЭРЭЛБИТ УЛААТТА

Пенсия төлөнөр кээмэйэ ахсынньыттан эбиллэр иһилибитэ, элбэхтик суруллубута, арааһа, сыл анарыттан отто иһи. Ити кэм устата хас биердии дьэ кэргэн үөрүүтэ улааппыта, болдьоммут кэм-кэрдии кэлэрин кэтэһии-манаһы үксээбитэ. Пенсия төһө эбиллиэхтээгин өйгө ааҕан көрүү, суоттаан да барыллааһын ыал аайы баара.

Ахсынньы 5 күнүгэр, субуота сарсыарда Кириэс-Кытыл почтотвай отделениетыгар тийэн, кириэһи атыллыах курдук гынан эрдэхпинэ, Герасимов Семен Николаевич үөрэн, күлүм аллайан: «Пенсиябын ыллым!» — диір. «Төһө эбиллибитий?» — диэн арахсыбакка ыйытабын. «1500 солкуобай, өссө чорбохтоох этэ да умна оҕустум.»

Ити курдук пенсия үлэ, тыыл, сэрии ветераннарыгар уонна инбэлииттэргэ барыларыгар 31,5 % эбиллэн, президент, правительство нэһилиэнньэ кыаммат арангытыгар бу учурааттаах көмөтө. Пенсионердарга хас биердүүлэригэр 1200-2300 солкуобай эбиллэрэ чахчы улахан үөрүү. Аска-танаска сыана үрдэ суох үрдээтэ. Күннээҕи наадыйыны балай эмэ толуйар буолбуттан хас биердии пенсионер үөрэр. Россия уонна Саха сирин салалталарыгар эрэнэр санаата күүһүрэр.

Сивцева Антонина Афанасьевна, Хамаҕатта нэһилиэгэр ытыктанар ийэ, ахсынньыга пенсиятыгар эбилли 1617 солк. буолбут. Сааһын тухары харытын күүһүнэн үлэлээбит ийэ сүрдээгин үөрбүт, санаата көтөҕүллүбүт. Үлэ, тыыл, советскай үлэ ветерана Григорий Софронович Кокорев пенсията эмискэ үлүгэр 2300 солк. эбиллибитин туһунан үөрэн-көтөн кэпсиір. Кризис төһө да күннээн-күөнэхтээн ыгыта ылбахтаан соһутар-өмүтүннэрэр кэмигэр дьон олоҕун тупсарыыга туһайыллар үтүө дьаһаллартан бары үөрэбит, сүргэбит көтөҕүллэр.

Г.И. КРИВОШАПКИН

Тылтан — дьыалаҕа!

САҢАЛЫ ХАЙЫСХАҒА — БОЛҔОМТОНУ!

Кэнники сылларга улууспут спортивной сайдыытын хаачыстыбата тубуста дуо? Эбэтэр ол туһунан өйдөбүлү арыый даҕаны уларыйан кээкэ ситиһилэрбитин иннибитигэр уурунан быһаарсар кыахтаннабыт дуо? Итинник элбэх бопшуроһу кэмэ суох биэриэххэ сөп курдук.

Ол эрээри билигин урукку курдук сыллааҕы бюджет харгыстарыттан ингэн уонна сылтааһын үгүс күрэхтэһиилэри көтүтэн, аһаран, хаалларан саната суох олохтообут. Үрдүкү салалта биһиги диэки санаатын ууран кыһаллар буоллаһына, олохпут салгыы сайдарыгар сана үрдэллэри биер санаанан тэнгэ үктээн тахсар кыахтаннабытын сөп. Оннук балаһыанһа сыһыа тахсыах курдуктук. Оччоҕо үлэбит хайысхатын сагалы сарайан улууспуттар спорт сайдарыгар кыагы биэрэммит үлэлиэ этибит.

Билигин ханна да буоллун, ыччаты чөл олоххо тарды сүрүн сорукупт буолар. Ханнык да түгүгүнэ уопсай санаанан сүбэлэһэн, эрдэттэн сөптөөх түмүктэри тутатына быһаарсар уонна ону олоххо киллэрэр сыалынан олохтообут ирдэнэр. Үрдүттэн өйбүллээх буоллахпытна, бигэ санаанан үрдүк ситиһилэргэ тахсыа этибит. Оннук санаа биһиэхэ баар.

Урукку уонна билигин ситиһилэрбитин тэнгээн көрдөххө, ол саҕана сөптөөх сыанабылы биэрбэккэ дьону көүлүүр уонна түмэр дьобурбутун ситэри туһаммакка, нэс буолан олохтон хаалбыт түгүннэригэр санаатахпытна, олус ыарахан эбит. Кистэл буолбатах, үлэ мөлтөх өрүтүн була сатаан өттөйөр, сыһаларбытыттан эрэ ингэр уонна оннук балаһыанһаны тутан олохтон, ыстаах санаа өрүттэринэн үлэлээбит түгүннэр баалара. Кэлинни сыллартан үлэбит хайысхата арыый уларыйан, биердүүлэри дьоммут араас көрүгүнэргэ ситиһилэрэ түмүктэрдээх буолла. Ол курдук телевизорунан, араа-дьыйанан, ордук хаһыаттартан «Нам» диэн тылы элбэхтик истэр буоллубут. Ол аата сыһарыыны баар курдук. Кэнники маннык хайысхаҕа биһиги улууспут салалтата хайа да сыллааһар санаатын ууран, эпииэттээхтик сыһыаннаспытын бэлиэтибин. Ол бэлиэтинэн Бүлүүгэ ытыллыбыт Манчаары ооньууларыгар кирибит көрүгүнэргэ толору кыттан, чемпионнарга, призердарга — уһаайба биэртэлээн, алта иһигэр кирибит спортсменнарга барыларыгар 50-25 тыһ. солк. гонорардары туттаран улуус баһылыга Альберт Ильин дьонун хамсааһыны саҕалаан, ханнык да улууска суох биер үтүө өрүтү көрдөрдө. Онон улууспут спортсменнарын санаалара өссө бөвөгөөн, салгыы элбэх күрэхтэһиилэргэ бэлэмнэнэллэр.

Эһиил 5-с спортивной ооньуулар Өлүөхүмэ куоратыгар буолуохтара. Ол инниттэн ааспыт Манчаарыга бэлэмнэнибит төһө көдүүстээгин ырытан уонна онтон тирэх ылан, быдан эрдэттэн сүбэ мунньахтарга дьүүллэһэн, ирдэнэр үбүлээһиннэри тыһыан балаһыанһабытын тупсарыахпыт сөп. Биһигини билигин сайдар кэскиллээх улахан тутууларбит атахтыллар. Ол курдук баараҕай тутуубут — спорт комплекспит дьылбата эһиилги 2010 сылга эмиэ көстө. Кырдык, бу тутуу бүтэн, онно сыһыаннаах уонна туһаннаах салалталар (улуус дьаһалтата, спорт отдела, Ленскэй нэһилиэк) тустаах кыһаллаларын төрдүттэн, барытын биердэ быһаарар кыахтаналларын кэтэһэбит. Бары хаһыаттартан ааҕан билэбит, соторутааҕыта Горнай улуусун Бэрдийгэстээххэ үс сана тутуу, ол иһигэр, оҕо спортивной оскуолатын саалата туһуллубутун аахпытыт. Маҕараска бүтүн спортивной комплекс тутуулан дьэндэйбитэ бэһис сылыгар барда. Бу буолар дьон олоҕун тупсарар уонна быһаарар сүдү бопшуроос.

Биһиэхэ баар тэрилтэлэр бэйэлэринэн суол аһан, сагалы хайысхаҕа олоҕуран биер дьобус күрэхтэһиини сүрүннээн ытыга буоллар, улахан ситиһии буолуо этэ. Аҕыах холобурунан, улууһум иһигэр буолар араас уларыйылары, сонун тэрээһиннэри кэтээн көрөн судургутук ырытан көрөбүн. Ол курдук, туруоруммут дьыалаларын тиһэҕэр тиэрдэр өрүттээх, сылын ахсын ытытылар чэпчэки атлетика көрүгүн үбүлээн тэрийэр «Энсиэли» хаһыат редакциятын үлэтин бэлиэтиэххэ сөп. Маны таһынан редакция коллектива В.Л. Еремеев — Дубот Баһылай бириинин сыл ахсын бэйэтэ тэрийэн ытыар. Волейболга сүрүн маассаны хабар НПК Кубога уо.да. дьон болдомтотун тардаллар. Кэнники кэмгэ оҕо-аймах болдомтотун тардар мини-футбол көрүгэ тахсыыта эрэхсэбиллээх. Маннык санаанан саҕа сүүрэннэри сөргүтэр сыаллаах Ленскэй нэһилиэгэ улахан дьонго волейболга уонна мини-футболга лигалар күрэхтэһиилэрин тэрийэн эрэллэр. Итинник үлэни көбүлүүр сыалтан 1 Хомустаахха кыра уолаттарга мини-футбол лигата ахсынньыттан саҕаланна.

Онон олохпут ирдэбилгэр олоҕуран, алҕастарбытын билинэн быһаарсар кэммит кэллэ буолбатах дуо?

А.М. СОФРОНОВ — ОНТУОН, Кыһыл-Сыыр бөһ.

Специалист сүбэлиир

ГРИПП ТАРҢАММАТЫН ТУНУГАР

Сага H1N1 пандемической грипп сезоннай грипптэн икки сүбэлиир атыгларга өлкөсү үксэ бу вируска намынах иммунитеттээх эбэтэр иммунитетта олох суох, ордук оџолорго уонна ычакка кутталлаах. Иккиннинэн, вирус тынаны суйан ыарыы түргэнник сайдар пневмонияҕа кубулуйуон сөп.

Сезоннай грипптэн ыараханник ыалдьар кутталлаах дьон ахсааннарыгар кириерэллэр: 2 саастарыгар диэри оџолор, хат дьахталлар, хронической (астма, диабет, сүрэх) ыарыһахтар, намынах иммунитеттээх дьон (иммуносупрессордарынан эмтэнээччилэр, онкологической ыарыһахтар), кырдыаастар, хронической ыарыылаах аспирины иһэр сылдьар оџолор.

Грипп чаастык бэлиэтэнэр симптомнара: сөтөл, температура үрдээһинэ, күөмэй, сүһүөх, төбө ыалдыылары, сэннэтэ суох буолуу. Сорох дьон истэрэ ыалдьар (хотуолааһын, сыптарыы). Бу симптомнар үөскээтэхтэринэ, тутта участковой бырааһы эбэтэр суһал медицинскэй көмөнү ынгырыҥ. Ону таһынан атын дьону кытта контакктын аһыйатын, ханна да барыман, үлэбитигэр, үөрэххитигэр 7 күн устата тахсыман.

Медицинскэй көмө ирдээн дьэйттэн табыстахыгына, мааска кэтин, сөтөллөргө, ытырдарга айаххытын уонна муннугутун носовой платогуна саптыҥ. Атын дьонго, чуолаан грипптэн ыараханник ыалдьар кутталлаахтарга, чугаһы сатаамаҥ. Үлэҕири грипп маннайгы сибикилэрэ биллиэхтэрин биир күн инниттэн, ыалдыбыта 7 күн ааһыар диэри сыстыганнаах буолар. Кыра оџолор ыарыылары биллиэн 10 күн инниттэн 1-3 ый ааһыар диэри сыстыганнаах буолуохтарын сөп.

Ханнык баҕарар гриби эмтииргэ противовируснай препараттар (таблеткалар, убаҕас эмтэр эбэтэр ингалятордар) туттуллаллар. **БЭЙЭБИТ ЭМ-ТЭНИМЭН!**

Бу препараттары быраас эрэ аныахтаах. Эмтэнэргэ битэр температураны түһэрэргэ аспирины эбэтэр аспиринаах эмтэри ханнык да түгэнгэ иһимэн, ыарыыны сэтэритимэн. Урдүк температураны түһэрэргэ парацетамол, панадол курдук

эмтэри сүбэлииллэр. Тумууттан уонна грипптэн рецебэ суох атыыланар эмтэри ыларгытыгар састааптарыгар аспирин суоҕун бэрэбиэркэлээн!

Суһал көмөнү ханнык түгэнгэ ынгырабыт?
Оџоло ыарыһахтарына, манник симптомнар баар буолуулары: чаастык эбэтэр ыараханник тынара; тириетэ күөхтүгүнү эбэтэр сирэйдинги; ууну испэт; күөскэ эбэтэр тохтоло суох хотуолуур; уһуктубат; көтөхтөхкө кыһыһар; гриппкэ маарынныыр симптомнар бастаан намтыылар, онтон температура үрдээн уонна сөтөлө күүһүрэн төннөн кэллэллэр.

Улахан дьон симптомнара: ыараханник тынара эбэтэр аһылыр; түөһэ эбэтэр иһэ ыалдьар эбэтэр туох эрэ ыарахан баар курдук; эмискэ мэйиитэ эргийэр; өйө баайылар; күөскэ эбэтэр тохтоло суох хотуолуур; гриппкэ маарынныыр симптомнар бастаан намтыылар, онтон температура үрдээн уонна сөтөлө күүһүрэн төннөн кэллэллэр.

Бэйэбитин, дьэи кэргэннитин уонна обществонны харыстаан!

— Сонуннары тарҕатар средстволары кэтээн көрүҥ. Доруубуйа харыстабылын үлэһиттэрэ сага иһитиннэриилэри таһаарыахтара.

— Ытырдарга, сөтөллөргө айаххытын уонна муннугутун носовой платогуна саптыҥ. Платогу туттан баран бөхкө быраһыҥ.

— Илиигитин мыылалаах уонна элбөхтэ суунун, чуолаан ытырдан, сөтөллөн баран. Илиини ыраастырга аналлаах спирттээх средстволар эмиэ туһалаахтар.

— Хараххытын, муннугутун, айаххытын илиинэн тытытымаҥ. Инфекция итинник быһыылаахтык кириэр.

— Ыалдыбыт дьонго төһө кыалларынан чуҕаһамаҥ.

— Гриппкэ маарынныыр ыарыыга хаптарбыт буолааххытына, дьэилээхтэргитин кытта төһө кыалларынан контактаһымаҥ. Ыарыыны сыһыарбат, тарҕапат туһугар кыһаллыҥ.

— Ыалдьан баран дьэи кэргэннитин кытта биир хоско, дьэиҕэ сылдьаргытыгар вируһу тарҕапат инниттэн медицинскэй маасканы кэтин.

Улуус киин балыһатын медицинскэй профилактика кабинета

Сир-майгы тематыгар

БЭЙЭБЭ ТИЙИНИИТТЭН БЫҢЫАХХА СӨП

Библияҕа сөпкө да этиллибит. Киһи ылбыт информациятын таска таһаарбакка барытын бэйэтигэр ингэринэн иһэр, ол куһаҕан информация бүтэһигэр тийээн киһи олохтон барарыгар олук ууруон сөп. Күнтэн күн аайы араас санаалар-оноолор улаатан, кэргэн киһини үүйэ-хаайа тутталлар. Манник турукка кирибит киһи бэйэтин проблематын кыайан быһаарбат буолар. Туормас, тупик үөскүүр уонна киһи куһаҕаны эрэ ингэринэр буолар. Улахан киһи «миэхэ куһаҕан, мин депрессияҕа киридим» дьэи этээн уонна ону билиниэн сөп. Онтон оџо «мин чүңкуйабын, эһиги миигин таптаабаккыт, мин сотору кимиэхэ да мэхэйдэбэт буолуом, миэхэ барыта куһаҕан, бэйэм олохпут абааһы көрөбүн, өлүөхпүн баҕарарым» дьэи тыллаһар буолуоруна, ол аата киһи өйбүлгэ уонна аһыныыга наадыһар.

Подросток тоџо бэйэтигэр тийинэргэ быһаарыһарый?
-тапталга уонна көмөџө наадыһар;
-кимихэ да наадата суох киһинэн ааһынар;
-ыарахан ситуацияны бэйэтэ быһаарар кыаҕа суох;
-тугу эрэ эбэтэр кими эмэ ылыан баҕарар;
-накаастабылтан куттанар;
-атаҕастабыт дьонго иэстэ-

һиэн баҕарар.
Муударай уонна оџолорун таптыыр төрөпүттэр кистэлэннэрэ:
-оџотугар таптыгырын туһунан этэр уонна ону биллэрэр;
-оџолорун куруук кууһа, сыллыы сылдьаллар;
-оџо бэйэтигэр эрэмнилээх буоларыгар кыаҕы билэрэллэр;
-ыарахан быһыыга-майгыга өйүүллэр;
-олоххо тахсар быһыыны-майгыны быһаарарга үөрэтэллэр;
-оџо тутулуга суох буолууну сайыннараллар;
-оџо мунчаарыытын оонньуунан, уруһуйунан, араас үлүһүйүүлэринэн таһаарарыгар көмөлөһөллөр.

Киһи таптаары уонна таптаары төрүүр. Кистэл буолбатах, хас биирди киһи бу ыраас уонна сырдык чувстволарга тардыһар.

Биһиги социальной-реабилитационнай кииммитигэр эһиги консультацианы ылыаххытын сөп. Аадырыспыт: Нам с., Аммосов ул. 41. 42645 тел. билсиэххитин сөп. Анастасия Валерьевнаны эбэтэр Нина Николаевнаны ыйгытабыт.

А.В. ВИНУКОВА, оџо социальной-реабилитационнай киинин (приют) психолога

Суицид — дууһа улахан сатарыйытын эбэтэр психоз дьэи психическэй ыарыы түмүгэр бэйэџэ тийинии, психиканы эчэтэр быһыы-майгы сабыдыалларыттан олохтон туорааһын. Бэйэџэ тийинэр киһиэхэ киһи олоџо үрдүкү сыаннаах быһыытын өйдөбүлүн сүтэрэр. Суицид төрүөтэ элбэх уонна киһи личность быһыытын сатарыйытыттан, психиканы эчэтэр быһыыттан-майгыттан эрэ буолбакка, общество социальной-экономической уонна нравственной тутулуттан төрүөттөнөн сөп. Киһи олоџун суола — киһи төрүөтүтэн өлүөр диэри сайдыыта. Бу олох суолун биһиги достуоһунайдык олон ааһыахтаахпыт. Бэйэлэрин олохторун сарбыммыт дьон — проблемаларын быһаара сатаан баран кыайбатах дьон. Бу дьон атыттар киһилэри истиэхтэрин, өйдүөхтэрин баҕарытара буолуо эрээри тугу да тобулбакка мунур уһукка тийбиттэр.

Э. Фромм этэринэн, киһи олоџун сыала—көңүлү, атын дьонтон тутулуга суох буолууну, биер кэлим буолууну уонна таптыыр дьөбүрү ситиһии. Бэйэтигэр тийинэргэ соруммут киһи хайдах-туох буоларый? Бу бэйэтигэр куотуна сатаан баран өлбүт киһи.

Биһиги күннэри олохпутугар тыл улахан орууллаах. Тылга олох уонна өлүү түмүктэнэр. Холубур, эн кими эмэ атаҕастаан баран ол туһунан бэйэҥ да билбөккэ сылдьабын. «Жизнь и смерть во власти языка» дьэи

Кэрэ кэпсээн кэһиилээх

Кэскил

хаһыаккар суруйтар!

247²⁶ солк.

сыл анарыгар

Чуораанчык

Ытыктабылаах төрөпүттэр эбэлэр, эһэлэр!

«Чуораанчык» сүрунаалый ахсын тахсар буолла!

СУРУТАРЫҢ!

Распоряжение

N 1421-р от 27.11.2009 г.

ОБ ОПРЕДЕЛЕНИИ СРЕДСТВ МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ ДЛЯ ОФИЦИАЛЬНОГО ОПУБЛИКОВАНИЯ СООБЩЕНИЙ ПО УПРАВЛЕНИЮ И РАСПОРЯЖЕНИЮ ЗЕМЕЛЬНЫМИ УЧАСТКАМИ

В соответствии со статьей 30 Земельного кодекса Российской Федерации, статьями 10, 14 и 19.1 Федерального закона от 24.07.2002 N 101-ФЗ «Об обороте земель сельскохозяйственного назначения», пунктами 8 и 9 постановления правительства Российской Федерации от 11.11.2002 N 808 «Об организации и проведении торгов по продаже находящихся в государственной или муниципальной собственности земельных участков или права на заключения аренды таких земельных участков» и пунктом 7 постановления правительства Российской Федерации от 22.07.2008 N 561 «О некоторых вопросах, связанных с резервированием земель для государственных или муниципальных нужд», распоряжением главы улуса от 17.06.2009 N 730-р «Об организации и проведении торгов по продаже земельных участков, находящихся в муниципальной собственности, или права на заключение договоров аренды таких земельных участков на территории муниципального образования «Намский улус», распоряжением:

1. Определить газету «Энсиэли» официальным источником опубликования комитетом по управлению муниципальным имуществом администрации муниципального образования «Намский улус», уполномоченным на управление и распоряжение земельными участками:

- сообщений о наличии предлагаемых для передачи в аренду земельных участков;
  - сообщений о проведении торгов (аукционов, конкурсов) по продаже земельного участка, либо права на заключение договора земельного участка из земель, находящихся в муниципальной собственности или государственная собственность на которые не разграничена;
  - сообщений о результатах торгов (аукционов, конкурсов) по продаже земельного участка, либо права на заключение договора аренды земельного участка, если сообщение о проведении торгов (аукционов, конкурсов) было опубликовано в этих средствах массовой информации;
  - сообщений об отказе в проведении торгов (конкурсов, аукционов) по продаже земельного участка, либо права на заключение договора земельного участка из земель, находящихся в муниципальной собственности или государственная собственность на которые не разграничена;
  - сообщений о наличии предлагаемых к продаже или передаче в аренду находящихся в муниципальной собственности или государственная собственность на которые не разграничена земельных участков из земель сельскохозяйственного назначения;
  - сообщений о невостребованных земельных долях на земельные участки из земель сельскохозяйственного назначения с указанием их собственников;
  - решений о резервировании земель для муниципальных нужд муниципального образования «Намский улус».
2. Опубликовать настоящее распоряжение в газете «Энсиэли».
3. Контроль исполнения распоряжения возложить на I заместителя главы улуса Слепцова Н.В.

Глава улуса А. Ильин

«01» сэрэтэр

САҢА ДЬЫЛЫ ЭТЭҢНЭ КӨРСҮӨХХЭ

Сотору кэминэн элбэх дьон мустуулаах, уоттаах, киэргэтиилээх, уһун өрөбүллэрдээх Саҥа дьыллааҕы бырааһынныкыт кэлэри турар. Бу кэмнэргэ статистика көрдөрөрүнэн республика үрдүнэн баһаар ахсаана үрдүүр. Саҥа дьыллааҕы бырааһыннык хас биирди киһиттэн, тэрилтэ салайааччытыттан ураты болдомтону, эппиэтинэни эрэйэр. Бырааһыннык мероприятиелара буолар объектарыгар баһаартан сэрэхтээх буолууга сүрүн ирдэбиллэри билииннэрэбин:

- объектарга баһаар тахсар түбэлтэтигэр, үлэһиттэр онорор эбэһинэстэрин инструкцията баар буолуохтаах;
- мероприятиялар кэмнэригэр бирикээһинэн тус эппиэттээх киһи анаар;
- бырааһыннык күннэригэр дуһуурустуба олохтонохтооҕа;
- автоматическэй баһаарынай сигнализация үлэһири туруктаах буолуохтаах, телефоннай сибээс баар буолуохтаах;
- мероприятиялар кэмнэригэр ытыттар сирдэрэ огнетушителинэн, уулаах емкөһунан, баһаарынай инвентардаах щитынан, дьааһыктаах кумаһынан толору хааччылыбыт буолуохтаах;
- елка турар объекта иккиттэн итэҕэһэ суох тахсар ааннаах буолуохтаах;
- бырааһыннык кэмнэригэр дьэи иһигэр табахтааһын, аһаҕас уотунан, бенгальскэй уотунан, хлопушканын туттуу кытаанахтык буолуохтаах;
- киэргэтиигэ бэйэ оноһууга электрическэй гирляндалар, иллюминация туттулууга буолуохтаах, анал сертификактаах заводскэй гирлянда көңүллэнэр;
- электрическэй киэргэтинни анал көңүллээх электрик эрэ тардыахтаах;
- елка хамсаабат олбоххо туруорулуохтаах, истиэнэттэн 1,5 м тэйиччи буолуохтаах;
- объекка «замер сопротивления изоляции электропроводов» оноһуллубут буолуохтаах.

Хас биирди бырааһынныкытааҕы тэрээһиннэр ытыттар объектарын салайааччылар уоттан сэрэхтээх буоларгытыгар. Бу күннэргэ баһаарынай сулуоспа үлэһиттэрэ дьэилэри кэрийэн бэрэбиэркэлиэхтэрэ, инструктаж ытыахтара.

Е.И. ЭВЕРСТОВ, баһаарынай сулуоспа баһаары утары сэрэтэр үлэни ытыгар инструктора

Күндү аҕабытын, эһээбитин, аҕабытын НИКОЛАЙ ДМИТРИЕВИЧ СОЛОВЬЕВУ 70 сааскын туолбут үөрүүлээх үбүлүөйүгүнэн итиитик-истинник эбэрдэлибит!

PDF Compressor Free Version

Эн киэн, сырдык санаабынан биһиги дууһабытын кынаттыгың. Эн истинг сыйһангынан бар дьонун өйүүгүн, өйдүүгүн. Өрүү да өр сылларга доруобай, биһиги туспутугар көмө, сүбэ-ама буола сырыт. Диринник долгуйан туран сүгүрүүэйбит.

Оҕолорун, сиэнин Олечка

Убаастыыр күтүөпүтүң, Граф Бизэргин олохтоовун, профессиональнай үөрэхтээһин үлэтин ветеранын СОЛОВЬЕВ НИКОЛАЙ ДМИТРИЕВИЧ 70 сааскын туолбут үөрүүлээх үбүлүөйүгүнэн итиитик-истинник эбэрдэлибит!

Баҕарабыт кытаанах доруобуйаны, кырдыары-ыалдыары билиммэккэ оҕолоргор, сиэннэргэр тулхадыйбат тутаах, эрэллээх эркин буолан, өссө да этэнгэ олороргор баҕарабыт.

Эбэрдэни кытта Намтан Мария, Гоша, Надя Слепцовтар

Таптыыр уолбутун, аҕабытын, күтүөпүтүң уонна доҕорбутун, Намнаагы милиция уоһунан розыскатын начальнигин ТОСКИН МАРЬЯН СТАНИСЛАВИЧ Росийскай Федерация ис дьыалаҕа министрин Рашид Нургалиев Махтал суругунан дьону көмүскүүр түбүктээх уонна кутталлаах үлэтэ үрдүктүк сыаналаммыгынан ис сүрэхпитигиттэн истинник эбэрдэлибит!

Биир дойдулаахтарытын кытта үөрүүбүтүң үллэстэбит. Уолбутугар, аҕабытыгар, күтүөпүтүгэр уонна доҕорбутугар инникитин даҕаны ситиһиллээх үлэни, кытаанах доруобуйаны, дьолу-соргуну баҕарабыт!

Төрөппүттэргэ, балтыларга, кэргэнэ, оҕолоро, аймахтара уонна доҕоттору Намтан, Дьокуускайтан, Майаттан

Улаханник убаастыыр, ытыктыыр киһибитин, Арбын нэһилиэтин олохтоовун ГОГОЛЕВ ИННОКЕНТИЙ ИННОКЕНТЬЕВИЧ 70 сааскын туолбутунан итиитик-истинник эбэрдэлибит!

Эн оҕо сааскыттан очотооҕу кэм аас-туор олохун, колхос ыарахан үлэтин-хамнаһын барытын экинэн-хаангынан билэн кэлбитин. Кэлин сопхуоска рабочайдаан, кадровой булчуттаан, механиктаан, бригадизирдээн нэһилиэк социальнай-экономическай олоҕо көнөрүгэр сэмэй кылааккын киллэрситбитин. Өр сыллаах энкилэ суох үлэн элбэх грамоталарынан, махтал суруктарынан, социалистическай куталаһылар бэлэлэринэн наараадалааммытың. Эдэр сааскыттан улуска биир биллэр спортсмен этин, ол курдук көңүл тустууга, чөпчөк атлетикаҕа 50-с сылларга бастаабыккын, миэстэлэспиккин очотооҕу грамоталар туоһулууллар. Эн билгин да нэһилиэтин олоҕор актыыбынайдык кыттаҕын, дуобакка, саахымакка хамаандатын чизлин көмүскээгин эдэр көлүөнэ ычакка холобур буолаҕын, чөл, доруобай олоҕу тутуһары пропагандалыгың.

Убаастабыллаах Иннокентий Иннокентьевич! Өссө төгүл Эийэхэ бюарабыт чэигэн-чэбдик доруобуйаны, оҕолоргор, сиэннэргэр төһүү күөс буолан, кинилэр тапталларыгар уйдаран уһундук, дьоллоохтук олороргор баҕарабыт.

«Арбын нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, ветераннар сэбиэттэргэ

Распоряжение 04.12.2009 N 1448-р ОБ ОТМЕНЕ УЧЕБНЫХ ЗАНЯТИЙ ПРИ Понижении температуры и механизме оповещения учащихса и их родителей

В целях профилактики массовых простудных заболеваний среди обучающихся в период неблагоприятных погодных условий, обеспечения охраны жизни и здоровья школьников и своевременного оповещения учащихся и их родителей об отмене учебных занятий в общеобразовательных учреждениях в связи с низкой температурой наружного воздуха, а также при несоответствии температурного режима в учебных помещениях, РАСПОРЯЖАЮСЬ:

- 1. Установить активированные дни с приостановлением учебных занятий в ОУ согласно рекомендации Территориального органа Управления Роспотребнадзора по РС(Я) в Намском районе N 527 от 02 декабря 2009 г. на основании Федерального закона N 52 «О санитарно-эпидемиологическом благополучии населения» от 30.03.1999 г. и во исполнение постановления заместителя руководителя управления Роспотребнадзора по РС(Я) N 32 от 09.12.2005 г. «По активированным дням школьников РС(Я) при температуре наружного воздуха для:

- I-V кл. — при температуре -45 градусов и ниже;
I-VII — при температуре -48 градусов и ниже;
I-IX — при температуре -50 градусов и ниже;
I-XI — при температуре -52 градуса и ниже.

- 2. Начальнику метеорологической станции (Кутуков А.И.) передавать оповещение о понижении температуры ответственно дежурному ТРММ в 6 часов 30 минут.
3. Начальнику Намского ТРММ (Олесов В.Н.) обеспечить оповещение населения по телевидению в 7 часов и в 8 часов на якутском и русском языках.
4. Директору ТРЦ «Нам» (Шишкин Г.П.) установить связь с ТРММ по оповещению населения по телевидению.
5. Отменить улусные мероприятия с привлечением школьников при температуре -50 градусов и ниже.
6. Начальнику Управления образования (Дьяконова В.Н.) принять все необходимые меры по предупреждению чрезвычайных ситуаций, разработать схему оповещения школ населегов, не имеющих вещания местного телевидения.
7. Главам сельских администраций с директорами школ разработать механизм оповещения на местах об отмене учебных занятий в общеобразовательных учреждениях.

Магазин «БЭДЭР» предлагает! — Новое поступление от ведущих производителей рыболовных снастей для зимней рыбалки (блесна, балансиры, удочки, лески, сухой прикорм и т.д.). Большой ассортимент новейших фейерверков по оптимальным ценам от официального дилера «Русский фейерверк».

— Открылся новый продуктовый отдел (принимаются заявки на новогодние подарки).

Адрес магазина: с. Намцы, ул. Чернышевского, 60/1. Тел. 89241719299

УВАЖАЕМЫЕ ЖИТЕЛИ с. НАМЦЫ!

МО «Ленский наслег» проводит годовой отчет перед населением за 2009 г.:

- 14.12.09 г. — зд. ЦК «Дадар» — 17 ч.
15.12.09 г. — зд. «ЖКХ» — 17 ч.
16.12.09 г. — Центр досуга им. А.Ф. Шестакова — 17 ч.

Принимаем вопросы по интересующим темам письменно по адресу: Ст. Платонова, 28, зд. адм. МО «Ленский наслег» (можно по факсу) и устно по телефону 41-3-52 (факс).

«Эт-Ас» ООО нэһилиэнньэттэн ынах этин миэстэһэн атыылаһар. Сыаната кэпсэтиинэн, утары төлөнөр. Салгы иитэргэ тыһы ынах сүөһүнү атыылаһар.

Тел. 23-1-39

Суһаллык Ст. Платонова ул. 55-гэр үс хостох квартира атыыланар.

Билсэр тел. 42-5-42

Тыһылаах атыыр куоска оҕолорун биэрэбит.

Тел. 41-6-57, 89244697822

Прошу вернуть за вознаграждение утерянные 15.11.09 г. на территории НПК паспорт и водительское удостоверение на имя Имянцевца Ивана Петровича

разовательных учреждениях. 8. Контроль за исполнением данного распоряжения возложить на Слепцова Н.В. — первого заместителя главы МО «Намский улус».

Глава МО «Намский улус» А.И. Ильин

ВСЕМ РУКОВОДИТЕЛЯМ ПРЕДПРИЯТИЙ И УЧРЕЖДЕНИЙ! В связи с началом проведения договорной кампании на 2010 год просим предоставить след. документы:

- 1. Копия свидетельства о постановке на учет в налоговом органе.
2. Копия свидетельства о регистрации юридического лица.
3. Копия устава.
4. Копия приказа о назначении руководителя.
5. Копия техпаспорта объекта или справка БТИ.
6. Численность работников и учащихся.

С прочими предприятиями, имеющими задолженность за предоставленные коммунальные услуги свыше 2-х месяцев договора заключаться не будет. Администрация Намского филиала «Коммунальхозбыт»

Үтүө киһибит сүрдүк мөссүөнэ өйбүтүгэр-сүрэхпитигэр өрүү сүрдүк миэстэһэн сыдыаһан, үтүө аата умнулло суоҕа. Биһиги, кини чугас дьоно, баарбыт тухары кинини өйдүү, ахта-саныы сылдыахпыт. Тапталлаах кэргэни, аҕабыт, эһээбит, хос эһээбит, быдан дьылларга быраһаай. Күндү киһибитин сүтэрбит куммүтүгэр күөс-көмө буолбут, аһы-ыбытын тэңгэ үлэстэбит, дууһабынан чугас буолбут дьоммутугар, аймахтарбытыгар, табаарыстарбытыгар, ыаллыы дьоммутугар, биир дойдулаахтарбытыгар дириг махталбытын тиэрдэбит.

Үтүө санаалаах дьоммутугар эй-элээх олоҕу баҕарабыт. Эһиэхэ хаһан да ыарыы ыалласпатын, куһаҕан тыын кыттыспатын, өлүү-сүтүү аргыстаспатын.

Кэргэнэ, оҕолоро, кийиттэргэ, сиэннэргэ, хос сиэнэ

ИДЬУО ИТИИННЭРЭР ОҕОТУН ИТИИНЭН СИЭППИТ

аспыт нэдиэлэҕэ 6 киһи кырбаммыт, ол түмүгэр 1 киһи төбөтүгэр, 1 киһи санныгар быһыы-анньыы эчэйиитин ылбыттар. Сэтинньи 25 күнүгэр Салбанга гр-ка Иванова Н.В., 1972 с. төрүүх, 2006 с. төрүүх оҕотугар ити мини куппун уонна суһал көмөнү ыгырбатах, дьон көрөн этэн бу оҕо быһаһаммыт. Бу айгыраабыт олохтоох ыал эбит. Нэдиэлэ устата 3 оруу тахсыбыт: ахсынньы 3 күнүгэр Нам с. дьизэ террасатыгар киирэн 30 кг убаһа этин уорбуттар, хормоньу 6000 солк.; бу күн НПК үөрэнэр корпусун гардеробтан норка бэргэһэ сүппүт; ахсынньы 4 күнүгэр Нам с. дьизэ террасатыгар киирэн 10 кг ынах этин уорбуттар, хормоньу 2200 солк.

Ахсынньы 5 күнүгэр Нам с. олохтооҕо гр. Левшаков А.А. биллэрбитинэн гр. Иванов А.А. кинини кырбаабыт уонна аһаастык сотовай телефонун билдээн ылбыт. Ахсынньы 1 күнүгэр 1 Хомуस्ताаха квартираҕа гр. Панаев Г.Н., 1954 с. төрүүх, өлүгэ көстүбүт, матырыйаал прокуратураҕа ытытыллыбыт. Бу собото олоһор киһи, ыалдыан өлбүт дьэн сабаҕалаһын баар. Сэтинньи 30 күнүгэр Дьокуускай к. 1 №-дээх отделытан биллэрбитэринэн сэтинньи 7 күнүгэр Дьокуускай олохтооҕо гр-ка Михайлова Г.И. сайабылыанна суруйбут, онно этиллэринэн гр. Бетюнской М.А. сэтинньи 4 күнүгэр Аппааныга барбыт уонна төннө илик. Сэтинньи 4 күнүгэр Нам с. квартира туннугун алдьаппыттар. Сэтинньи 27 күнүгэр гр. Куличкин А.С. көңүл суох квартирага киирбит, матырыйаал прокуратураҕа ытытыллыбыт. Нэдиэлэ устата 62 киһи миэрэлэммит.

Распоряжение

04.12.2009 N 1455-р

О РАЗРЕШЕНИИ ПРОЕЗДА АВТОТРАНСПОРТНЫХ СРЕДСТВ С МАССОЙ до 5 (пяти) ТОНН ЧЕРЕЗ РЕКУ ЛЕНА ПО ЛЕДОВОЙ ПЕРЕПРАВЕ с. МАЙМАГА — с. ХАРЬЯЛАХ, с. СТОЛБЫ — с. ФРУНЗЕ и с. НАМЦЫ — с. ХАТАС

На основании распоряжения главы улуса от 30 ноября 2009 г. N 1424-1р «О создании комиссии по открытию и закрытию автозимников по ледовым переправам с. Маймага — с. Харьялах, с. Столбы — с. Фрунзе и с. Намцы — с. Хатас» и актов проверки толщин льда ледовых переправ по маршруту с. Маймага — с. Харьялах, с. Столбы — с. Фрунзе и с. Намцы — с. Хатас, распоряжаюсь:

- 1. Разрешить проезд автотранспортных средств через реку Лена по ледовым переправам с. Маймага — с. Харьялах, с. Столбы — с. Фрунзе и с. Намцы — с. Хатас (наименьшая толщина льда составляет 45 (сорок пять) сантиметров, с массой до 5 (пяти) тонн с 05 декабря 2009 г.
2. Главам МО «Хомустахский 2-й наслег» (Алексеев А.С.), МО «Кобяковский наслег» (Ноговицын К.Н.) и МО «Фрунзенский наслег» (Петров В.Н.), ОАО «Намавтодор» (Федоров А.С.) установить постоянный контроль за технико-эксплуатационным состоянием ледовой переправы.
3. Начальнику ОГАИ Намского ОВД (Кириллин М.Н.) установить постоянный контроль за безопасностью дорожного движения по ледовой переправе.
4. Намской инспекции ГИМС ГУ МЧС России по РС(Я) (Мохначевский В.Н.) установить постоянный контроль за соблюдением настоящего распоряжения.
5. Редакции улусной газеты «Энсиэли» (Касьянов В.Г.), Намскому филиалу «Нам» НВК «Саха» (Шишкин Г.П.) довести данное распоряжение через СМИ до населения.
6. Контроль за исполнением данного распоряжения возлагать на заместителя главы по строительству и промышленности Гуляева Г.В.

Глава улуса А. ИЛЬИН

КЭРИЭСТЭБИЛ

Күндү, тапталлаах кэргэммин, аҕабытын, эһээбитин, хос эһээбитин Олесов Денис Иванович уһун, ыарахан ыарыы орто дойдуттан илдьэ барбыта б.д. ахсынньы 11 күнүгэр биер сылын туолар.

Денис Иванович алтынньы 21 күнүгэр 1934 с. Нам улуунун II Хомуस्ताах нэһилиэгэр Олесовтар дьизэ кэргэнигэр иккис оҕонун күн сирин көрбүтэ. Кини оҕо сааһа «Үүнэр» учаастакка ааспыта. Кыра сааһыттан колхозка, совхозка араас үлэни үлэлээн эттин-хааннын сиппитэ. Кэлин дьон итэҕэлин ылан уһун кэмгэ биригэдирирдэбитэ, от үлэтигэр звеноводунан үлэлиирэ. Кини хайа да үлэттэн аккаастам-

мат идэлээбэ. Тутуу үлэтигэр дьобурдаах буолан, нэһилиэк уопсай тутууларыгар куруук үлэлээһэр. Кини дьобура, үлэҕэ сыйыана оҕолоругар бэркилибитэ кэрэһилиир, үөрдэр.

Денис Иванович олоһун устатын тухары куруутун үлэ үөһүгэр сылдыбыт буолан, үтүө үлэһит киһи быһыытынан биллэрэ. Ону туоһулууллар кини үгүс грамоталара, махтал суруктара.

Денис Иванович оҕолорун, сиэннэрин үлэни-хамнаһы таптыырга, айылҕаны харыстыырга иитэн-үөрэтэн кэлбитэ. Элбэх оҕолох ыал аҕата буолан, оҕолорун улаатынгар, үөрэттэрэн, сүбэ-ама, күөс-көмө буолан, сиэннэрин көрөн-истэн, таптаан улаатынгаран испитэ.

Редактор В.Г. КАСЬЯНОВ

ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 41496; ; бухгалтерия — 41141; факс — 41141; редакционной- издательской ситим — 41332

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуунун «Энсиэли» хаһыат редакцията» государственной учреждение. Маасабай информация средствларын туһунан РФ конституционнун тутуһуну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитетин СР региональной управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрациаламмыт нүөмэрэ — ПИ №19-0428.

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэбитин, дьизит аадырыһын чопчу ыйың. Редакцияҕа киирбит суруктар төннөрүллүбэттэр. Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэлдьи биир буолбат.

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата.

678380, Саха Республиката, Нам улууна, Нам сэл., Заложной ул. 4.

E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

«Энсиэли» хаһыат редакциянай-издательской ситимигэр талылынна, тангылынна уонна бэчээттэнэ.

Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лис.

Көңүл сыананан атыыланар

Индексэ — 54889 Тираһа — 2384

Бэчээккэ илии баттаньытын графика —

12:00 ч. 08.12.2009 с.

Бэчээккэ илии баттанна — 11:30 ч. 08.12.2009 с.